

■ ■ ■ månadens epiztel

Epizteln rapporterar denna gång om flera utredningar av misstänkta smittor hos nötkreatur och om veteri-

närens betydelse för bekämpning av sjukdomar hos bin. Texten är ett samarbete mellan Statens Veterinärmedicinska Anstalt (SVA) och Jordbruksverket och är i det här numret sammanställd av Helena Ohlsson, SVA och Charlotta Lindqvist, Jordbruksverket.

BLUETONGUE OCH IBR

Svidknotten, de insektsvektorer som överför bluetongue (BT), har nu åter börjat bli aktiva, men ännu vid denna tidnings pressläggning hade inte tillräckligt många blodfyllda honor fångats i fällorna för att den officiella vektoraktiva perioden ska inledas. Två misstänkta fall av bluetongue har dock utretts den senaste tiden.

En distriktsveterinär från Blekinge kontaktade SVA angående en fem år gammal diko som uppvisade röda slemhinnor, svullnad i nos, runt ögon, på spenar och runt vulva samt serumutsvettningar. Inga blåsor eller lesioner i klövar kunde ses. Kon hade feber, hade varit dålig några dagar och var då veterinären kontaktade SVA redan avlivad. Inga andra djur i besättningen, som är vaccinerad mot BT, hade några symtom. Besättningen hade heller inga kontakter med får men hade köpt in nya djur för några månader sedan.

Den andra bluetonguemisstanken uppstod då en distriktsveterinär från Upplands län kontaktade SVA angående en tre år gammal nykalvad herefordkviga som sedan ett dygn svullnat i halsregionen, inte ätit, hade rinnande ögon samt svullnad och erosioner runt båda näsborrarna. Inga tecken på blåsbildning eller erosioner i munhåla och klövar sågs. I besättningen

fanns får samt ytterligare ett tiotal nötkreatur varav samtliga utan symtom.

I båda dessa fall (trots avsaknad av fårkontakt i det första fallet) var huvudmisstanken malign katarralfeber men prover togs också i båda fallen för att utesluta bluetongue, och i det första fallet även för IBR. Testresultaten för malign katarralfeber är ännu inte klara men proverna för bluetongue (påvisande av virusgenom med PCR-metoder) och IBR (antikroppar) utföll med negativt resultat.

PARATUBERKULOSMISSTANKE

I MJÖLKKOBESÄTTNING

En mjölkkobesättning i Bohuslän med ca 100 kor har sedan en längre tid haft problem med foderledor, avmagring och diarréer hos äldre kor. Djurägaren har även noterat fluktuationer i mjölkproduktionen. En holländsk besökare på gården menade att symtombilden stämde precis med vad man brukar se i holländska besättningar med paratuberkulos. Träckprover från tre kor med kliniska symtom undersöktes med PCR för paratuberkulos, med negativt resultat. Odling för paratuberkulos pågår, men besättningen är inte spärrad eftersom inga kontakter med importdjur har framkommit och PCR-undersökningen utföll negativt. Även

■ ■ Telefonnumret till SVAs epizootologjour är 018-67 40 01.

■ ■ Detta nummer kan enbart användas då SVAs växel är stängd, dvs utanför ordinarie arbetstid. Epizootijouren ger råd och hjälp till veterinärer vid misstanke om epizootisjukdom. Provsvar eller allmänna råd kan inte ges på detta nummer.

FOTO: JON SULLIVAN

Veterinärens roll i hantering av bifrågor är att förskriva receptbelagda läkemedel och att skriva intyg för handel med bin inom EU.

odling för salmonella genomfördes och utföll negativt. Orsaken till besättningens symtom har inte gått att fastställa ännu.

BIN OCH BISJUKDOMAR

Bin kommer alltmer i fokus sedan man på olika håll i världen har uppträckt deras betydelse inte bara som honungsproducenter. Världen över har man börjat oroa sig för den massdöd av bin som uppträder och vill finna orsaker och behandlingsvägar för att kunna bevara de för samhället viktiga bina.

Veterinärens roll i hantering av bifrågor är att förskriva receptbelagda läkemedel och att skriva intyg för handel inom EU. De sjukdomar som övervakas i Sverige är varroakvalster, amerikansk yngelröta samt trakekvalster. Varroakvalster är spridda över nästan hela Sverige och bekämpas med många olika metoder t ex med oxalsyra eller myrsyra. Det finns även läkemedel för behandling. Inget läkemedel är registrerat i Sverige. Veterinärer måste ansöka om licens att få förskriva ett läkemedel för bin som är godkänt för användning inom EU.

Om amerikansk yngelröta påvisas destrueras samhället. Trakekvalster har inte påvisats i Sverige. Vid handel med bin inom EU ska Traces-intyg fyllas i där den officiella veterinären ska intyga att bina kommer från ett område som inte är föremål för förbud på grund av amerikansk yngelröta, *Aetina tumida* (lilla kupskalbaggen) eller *Tropilaelaps* spp (kvalster).

Veterinären kan ta hjälp för bedömningen av en bitillsyningsman. Bitillsyningsmännen utses av länsstyrelsen och finns i alla län. Sammanfattningsvis har veterinärer betydelse för bin, både vad gäller bekämpning av bisjukdomar och vid intygsskrivning.

MJÄLTBRANDSMISSTANKE I SKÅNE

En diko av kötttras i en liten besättning påträffades på bete med blödningar ur näsborrar, ögon, öron och vulva. Hon hade dessutom blodig, vattentunn diarré, blod i urinen och kraftigt missfärgat juver (mörkrött). Kroppstemperaturen var initialt normal, men steg upp till 39,5 på några timmar. Kalven var till en början opåverkad men dagen efter att kon insjuknat fick även den blodig diarré.

Blodprov togs för mjältbrandsdiagnostik och befanns vara negativ avseende mjältbrand, både med PCR och i odling. Diagnos kunde inte fastställas men djuret tillfrisknade.

KURS I SALMONELLABEKÄMPNING

I början av maj hölls i Jönköping en kurs i salmonellabekämpning för veterinärer och personal från saneringsfirmor, arrangerad av Jordbruksverket och SVA. Kursens syfte var att kostnadseffektivisera salmonellabekämpningen i stora nöt- och svinbesättningar samt att öka insikten i olika yrkesgruppers roll i bekämpningsarbetet. Kursen samlade ett 40-tal deltagare och kommer sannolikt att upprepas. ■